

УДК 338.439

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-348-352

Сергієнко Наталія Артурівна,

доктор юридичних наук,

професор кафедри публічного права факультету права та міжнародних відносин

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

n.serhienko@kubg.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-6681-5961

Гапонов Олександр Олександрович,

доктор філософії

Генеральний директор ТОВ «Ексклюзив консалтинг груп»

alex@ecg.ua

ORCID ID: 0000-0002-7778-673X

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ ЯК РУШІЙНА СИЛА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

Відзначено, що з огляду на значні руйнування енергетичної інфраструктури України відновлення та модернізація цього сектору є критично важливими для забезпечення енергетичної незалежності та стійкості країни. Активне залучення приватного бізнесу до подання проєктів є ключовим для мобілізації інвестиційних ресурсів та швидкого відновлення енергетичних потужностей. Розвиток альтернативної енергетики, зокрема сонячної та гідроенергетики, є перспективними напрямками для інвестицій. Враховуючи придатність території України для встановлення сонячних електростанцій і наявність водних ресурсів, розвиток цих підсекторів може стати важливим кроком до зменшення залежності від імпорту енергії та підвищення стійкості до зовнішніх впливів. Відновлення та розширення потужностей гідроенергетики також важливе, особливо в контексті знищення та пошкодження ключових гідроелектростанцій, що підкреслює необхідність інвестицій у відбудову та створення нових гідроенергетичних об'єктів. Ядерна енергетика залишається важливим компонентом енергетичного балансу України, забезпечуючи стабільне енергопостачання та сприяючи досягненню цілей вуглецевої нейтральності.

Виокремлено наступні напрямки інвестиційних перспектив в енергетичному секторі: 1) залучення іноземних інвестицій у відновлювану енергетику; 2) модернізація та реконструкція існуючої енергетичної інфраструктури; 3) розвиток енергетичних мереж та інтеграція в європейську енергетичну систему; 4) енергозбереження та підвищення енергоефективності; 5) використання українських природних ресурсів для розвитку внутрішнього енергетичного ринку; 6) цифровізація та впровадження інноваційних технологій в енергетичний сектор; 7) фінансові інструменти та моделі інвестування в енергетичний сектор: Вивчення різних фінансових механізмів (зелені облигації, державні гарантії, програми фінансування міжнародних організацій) для стимулювання інвестицій в енергетику. Оцінка моделей державного-приватного партнерства та механізмів ризик-менеджменту.

Ключові слова: публічне адміністрування, інвестиції, економіка України, правове регулювання, Національне агентство інновацій та розвитку, інвестиційний клімат, глобалізація.

Serhienko N., Gaponov O. INVESTMENT PROSPECTS IN THE ENERGY SECTOR AS A DRIVING FORCE OF ECONOMIC GROWTH IN UKRAINE IN A SPECIAL PERIOD

Abstract: it was noted that in view of the significant destruction of the energy infrastructure of Ukraine, the restoration and modernization of this sector is critically important for ensuring the energy independence and stability of the country. The active involvement of private business in the submission of projects is key to the mobilization of investment resources and the rapid restoration of energy capacities. The development of alternative energy, in particular solar and hydropower, are promising directions for investment. Considering the suitability of the territory of Ukraine for the installation of solar power plants and the availability of water resources, the development of these subsectors can be an important step towards reducing dependence on energy imports and increasing resistance to external influences. Restoration and expansion of hydropower capacity is also important, especially in the context of the destruction and damage of key hydropower plants, which emphasizes the need for investment in the reconstruction and creation of new hydropower facilities. Nuclear energy remains an important component of Ukraine's energy balance, ensuring stable energy supply and contributing to the achievement of carbon neutrality goals.

The following areas of investment prospects in the energy sector are highlighted: 1) attraction of foreign investments in renewable energy; 2) modernization and reconstruction of the existing energy infrastructure; 3) development of energy networks and integration into the European energy system; 4) energy saving and energy efficiency improvement; 5) the use of Ukrainian natural resources for the development of the domestic energy market; 6) digitalization and implementation of innovative technologies in the energy sector; 7) financial instruments and investment models in the energy sector: Study of various financial mechanisms (green bonds, state guarantees, financing programs of international organizations) to stimulate investments in the energy sector. Assessment of public-private partnership models and risk management mechanisms.

Key words: public administration, investments, economy of Ukraine, legal regulation, National Agency for Innovation and Development, investment climate, globalization.

Постановка проблеми. Інвестиції в енергетичний сектор України є надзвичайно актуальними в сучасних умовах, коли країна переживає значні економічні, політичні та соціальні виклики. Енергетичний сектор виступає ключовою ланкою національної безпеки та економічної стабільності, а його модернізація та розвиток є важливою умовою для подолання економічних труднощів і забезпечення сталого зростання. В умовах постійних загроз енергетичній інфраструктурі та необхідності забезпечення енергетичної незалежності від зовнішніх постачальників, особливо від Російської Федерації, залучення іноземних та внутрішніх інвестицій стає критично важливим завданням.

На тлі глобальної енергетичної кризи, яка посилюється внаслідок геополітичних конфліктів і зміни кліматичних умов, Україна має унікальну можливість зміцнити свою економіку через стратегічний розвиток власного енергетичного сектору. Зокрема, це стосується переходу на відновлювані джерела енергії, підвищення енергоефективності, модернізації електромереж та інфраструктури, а також зменшення залежності від імпорту енергоносіїв.

Актуальність цієї теми також підсилюється потребою створення сприятливого інвестиційного клімату, що включає поліпшення законодавчої бази, боротьбу з корупцією та забезпечення захисту прав інвесторів. Успішна реалізація таких заходів може стимулювати притік капіталу, сприяти зростанню ВВП, створенню нових робочих місць та підвищенню добробуту громадян України. Таким чином, вивчення інвестиційних перспектив в енергетичному секторі України в умовах особливого періоду є надзвичайно важливим для визначення шляхів економічного відновлення та зростання країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тема інвестиційних перспектив в енергетичному секторі загалом та економічних заходів адміністрування об'єктів енергетики України набуває все більшої популярності серед науковців. Її у своїх працях тією чи іншою мірою торкаються: О.В. Кузьменко, Л.О. Кожура, В.В. Музика, Б.В. Богдан, С.С. Теленник, О.О. Верголяс, Д.С. Бірюков, Клаудія Арадау, В.Г. Чорна та інші.

Метою статті є розкриття інвестиційних перспектив в енергетичному секторі як рушійна сила економічного зростання України в особливий період.

Вклад основного матеріалу дослідження. В умовах сучасних викликів та кризових ситуацій, що склалися в Україні, інвестиції в енергетичний сектор стають стратегічно важливими для забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку країни. Війна та її наслідки, зокрема руйнування критичної інфраструктури, підвищили необхідність модернізації енергетичних об'єктів, переходу на альтернативні джерела енергії та забезпечення енергетичної безпеки. Україна має великий потенціал для залучення інвестицій в енергетичний сектор завдяки своїм природним ресурсам, географічному положенню, наявності технічної бази та прагненню інтегруватися у європейське енергетичне співтовариство. Залучення іноземних та внутрішніх інвестицій сприятиме не лише оновленню інфраструктури, але й створенню нових робочих місць, розвитку інноваційних технологій та підвищенню конкурентоспроможності української економіки на глобальному рівні.

Отже, дослідження інвестиційних перспектив в енергетичному секторі України є актуальним з огляду на важливість цього питання для забезпечення довгострокового економічного зростання, відновлення країни та інтеграції до європейського енергетичного ринку в особливий період перетворень і викликів.

В Енергетичній стратегії України на період до 2035 р. визначено, що метою приватизації зазначених об'єктів електроенергетики є залучення власників для підвищення ефективності функціонування підприємств, а також отримання недержавних інвестицій на розвиток галузі; підвищення ефективності вуглевидобувних підприємств є створення умов для залучення в галузь значних інвестицій, що може бути здійснене шляхом приватизації галузі та застосування механізмів державно-приватного партнерства (наприклад, товарне кредитування, спільна виробнича діяльність, надання послуг виробничого характеру з видобування вугілля тощо) [1; 2].

Міністерство економіки України за підтримки Київської школи економіки проводить збір інвестиційних проєктів в енергетичному секторі. Відібрані проєкти використовуватимуться для кращого розуміння потреб та формування переліку (project pipeline) для програм фінансування з боку міжнародних фінансових організацій (IFIs) та організацій фінансування розвитку (DFIs). Запропоновані проєкти можуть охоплювати всі підсектори енергетики, зокрема націлені на підвищення стійкості та енергетичної незалежності бізнесу, проєкти маневрової і розподіленої генерації. Наразі ключовою метою є формування бази проєктів приватного сектору, запорукою чого є активна залученість бізнесу щодо подання заявок [3].

Понад 50% енергетичної інфраструктури було пошкоджено, що спричинило втрати 23 ГВт генерації 3 березня по липень 2024 року Україна втратила 9 ГВт генерації. Збитки, завдані енергетичній інфраструктурі України внаслідок російських атак з початку повномасштабного вторгнення станом на весну 2024 року становлять 56 млрд. дол. США. В червні 2024 року Україна імпортувала на 6% більше електроенергії, ніж за весь 2023 рік - 858,4 тис. МВт-год., що також є найбільшим місячним обсягом з 2014 року.

Перспективним напрямком інвестицій в енергетичну сферу є розвиток альтернативної енергетики. Першим таким напрямком є сонячна генерація. Україна має значний потенціал для розвитку сонячної

енергетики. Станом на 2024 рік, в країні функціонує близько 1,400 сонячних електростанцій різної потужності, і інвестиції в цю галузь тривають. Зокрема, значні інвестиції спрямовані на відновлення 13% промислових СЕС, зруйнованих або пошкоджених під час війни. Компанії, як-от EBRD у співпраці з GOLDBECK SOLAR, активно працюють над проєктами спільного підприємства для розвитку сонячної енергетики та підвищення стійкості енергетичної системи України. Близько 13% промислових СЕС зруйновано або пошкоджено з початку повномасштабного вторгнення. Близько 150 млн дол. США інвестовано українським бізнесом у сонячну енергетику у 2023 році. Вся територія України придатна для розміщення сонячних електростанцій. Оптимальними для експлуатації сонячних електростанцій є області, що розташовуються на півдні країни. Наприклад, показники інсоляції по Україні становлять від 1100 до 1500 кВт год/м². В той же час, по Європі від 600-2200 кВт год/м².

Значний потенціал мають північно-східні регіони України, де середня швидкість вітру перевищує 7 м/с. Останнім часом було завершено будівництво таких об'єктів, як вітрова електростанція «Тилігул» у Миколаївській області потужністю 78 МВт. Інвестиції в цей сектор зосереджені на відновленні 80% вітрових потужностей, які були зруйновані або пошкоджені внаслідок війни.

Відзначимо, що Україна має великий потенціал для розвитку біоенергетики, оскільки аграрний сектор генерує значну кількість відходів, які можуть бути використані для виробництва електроенергії з біомаси. Структура сектору включає виробництво твердої біомаси, біогазу та рідких біопалив, що відкриває нові можливості для інвестицій та економічного зростання.

Ще одним напрямком альтернативної енергетики є гідроенергетика. У 2023 році було знищено Каховську ГЕС, також було пошкоджено Канівську ГЕС та станції Дніпро ГЕС. Атаки на гідроелектростанції призвели до втрати близько 2500 МВт потужностей. 45% потужностей гідроенергетики було знищено внаслідок військової агресії. Попередня сума збитків становить близько 3 млрд дол. США. В Україні, наразі, функціонує: 10 великих ГЕС компанії «Укргідроенерго»; 3 ГАЕС Ташлицька, Дністровська та Київська ГАЕС; близько 50 невеликих ГЕС громадської або приватної власності, середня потужність яких 200 млн кВт/г. Загальні потужності гідроенергетики знаходиться в річках Дніпро та Дністер, але потенціал для встановлення нових станцій є в будь-якому регіоні з річками, як наприклад можливість виробництва потужностей від карпатських річок, що надасть вагоме енергозабезпечення західним регіонам. Внаслідок військових дій в Україні було зруйновано приблизно 45% гідроенергетичних потужностей. Проєкти відновлення спрямовані на реконструкцію таких важливих об'єктів, як Каховська ГЕС, Канівська ГЕС та Дніпровська ГЕС, які зазнали значних пошкоджень. Крім відновлення існуючих станцій, є потенціал для будівництва нових гідроелектростанцій на річках, включаючи річки Карпат, для забезпечення енергопостачання західних регіонів країни.

Наступним напрямком є інвестування в ядерну енергетику України, яка забезпечує стабільний режим роботи, що має тривалий термін експлуатації. Більшість енергоблоків в Україні було введено в роботу у 1980-х, термін служби яких спливає після 2040-х років. Атомна енергетика не викидає вуглець у атмосферу під час експлуатації, що забезпечує екологічний захист та відповідає меті енергетичної стратегії України у досягненні вуглецевої нейтральності. За даними на 2023 рік Енергоатом передбачає створення в Україні власної лінії виробництва ядерного палива. Україна має перспективи для розвитку малих модульних ядерних реакторів та впровадження цих технологій для побудови власного виробництва. Потужність модульних ядерних реакторів коливається в межах від 50 до 500 МВт. [4].

З огляду на зазначене можемо зробити наступні висновки. По-перше, з огляду на значні руйнування енергетичної інфраструктури України, зокрема втрату 23 ГВт генерації, відновлення та модернізація цього сектору є критично важливими для забезпечення енергетичної незалежності та стійкості країни. Ініціативи Міністерства економіки України разом з Київською школою економіки, спрямовані на збір та відбір інвестиційних проєктів, допоможуть краще зрозуміти потреби сектора і створити привабливий портфель проєктів для міжнародних фінансових організацій та організацій фінансування розвитку. Активне залучення приватного бізнесу до подання проєктів є ключовим для мобілізації інвестиційних ресурсів та швидкого відновлення енергетичних потужностей.

По-друге, розвиток альтернативної енергетики, зокрема сонячної та гідроенергетики, є перспективними напрямками для інвестицій. Враховуючи придатність території України для встановлення сонячних електростанцій і наявність водних ресурсів, розвиток цих підсекторів може стати важливим кроком до зменшення залежності від імпорту енергії та підвищення стійкості до зовнішніх впливів. Відновлення та розширення потужностей гідроенергетики також важливе, особливо в контексті знищення та пошкодження ключових гідроелектростанцій, що підкреслює необхідність інвестицій у відбудову та створення нових гідроенергетичних об'єктів.

По-третє, ядерна енергетика залишається важливим компонентом енергетичного балансу України, забезпечуючи стабільне енергопостачання та сприяючи досягненню цілей вуглецевої нейтральності. Розвиток малих модульних ядерних реакторів, створення власної лінії виробництва ядерного палива та впровадження інноваційних технологій у цій сфері відкриває значні можливості для стратегічних інвестицій. Ураховуючи тривалий термін служби існуючих ядерних енергоблоків, модернізація та розширення цього сектору є важливими для забезпечення довготривалої енергетичної безпеки країни. Ядерна енергетика залишається ключовим джерелом електроенергії в Україні, забезпечуючи 49,2%

загального попиту. Україна планує розвивати малі модульні ядерні реактори, які мають потужність від 50 до 500 МВт, а також впроваджувати нові технології, щоб створити власну виробничу базу для ядерного палива. Ці проєкти спрямовані на зміцнення енергетичної незалежності та підвищення ефективності енергопостачання. Україна планує розширювати потужності в галузі ядерної енергетики. Зокрема, у 2024 році планується будівництво чотирьох нових реакторів на Хмельницькій АЕС, що сприятиме підвищенню стабільності енергопостачання та досягненню цілей щодо вуглецевої нейтральності ([Kyiv Post](#)).

На нашу думку, можна виокремити наступні напрямки інвестиційних перспектив в енергетичному секторі:

1) залучення іноземних інвестицій у відновлювану енергетику. Дослідження можливостей та викликів для розвитку сонячної, вітрової, біоенергетики та інших видів альтернативної енергії в Україні. Аналіз умов для залучення іноземних інвесторів, роль державної політики та регуляторних ініціатив у стимулюванні цього процесу;

2) модернізація та реконструкція існуючої енергетичної інфраструктури. Вивчення інвестиційних потреб для оновлення та підвищення ефективності старих енергетичних потужностей, зокрема теплових та атомних електростанцій. Аналіз потенціалу приватного та державного партнерства в цих проєктах;

3) розвиток енергетичних мереж та інтеграція в європейську енергетичну систему. Дослідження необхідних інвестицій для модернізації та розширення електромереж, зокрема інтеграції української енергосистеми з європейською (ENTSO-E). Оцінка інфраструктурних потреб, фінансових інструментів та міжнародної співпраці;

4) енергозбереження та підвищення енергоефективності. Визначення інвестиційних можливостей для впровадження енергоефективних технологій та модернізації будівель, промисловості та транспорту. Аналіз програм фінансування для приватного та державного секторів, роль міжнародних фінансових інституцій;

5) використання українських природних ресурсів для розвитку внутрішнього енергетичного ринку. Аналіз інвестиційних можливостей для використання природних ресурсів (газ, нафта, вугілля) та їх роль у забезпеченні енергетичної безпеки та незалежності країни. Оцінка екологічних викликів і перспектив переходу на більш чисті джерела енергії;

6) цифровізація та впровадження інноваційних технологій в енергетичний сектор. Дослідження перспектив використання цифрових рішень, таких як смарт-мережі, блокчейн, штучний інтелект для оптимізації енергетичних процесів, зниження витрат та підвищення ефективності сектору;

7) фінансові інструменти та моделі інвестування в енергетичний сектор. Вивчення різних фінансових механізмів (зелені облігації, державні гарантії, програми фінансування міжнародних організацій) для стимулювання інвестицій в енергетику. Оцінка моделей державного-приватного партнерства та механізмів ризик-менеджменту.

Ці напрямки дозволяють охопити всі ключові аспекти інвестиційної активності в енергетичному секторі України, сприяючи його модернізації, підвищенню ефективності та стійкому розвитку в особливий період змін.

Водночас, варто акцентувати увагу, що захист державних інтересів у сфері енергетики є критично важливим для забезпечення енергетичної безпеки та незалежності України, особливо в умовах воєнного конфлікту та постійних загроз з боку Росії. Основною метою має бути гарантування, що стратегічні енергетичні ресурси та інфраструктура залишаються під контролем держави або національних суб'єктів господарювання. Це дозволить зменшити ризики втрати контролю над критично важливими активами, уникнути можливих політичних та економічних впливів з боку іноземних інвесторів та захистити національну безпеку.

Створення інвестиційного клімату для залучення як міжнародних, так і національних інвесторів має відбуватися з акцентом на пріоритетності національного інвестора. Пріоритетність національних інвесторів дозволяє зберегти стратегічний контроль над ключовими об'єктами інфраструктури, підтримати місцевий бізнес, стимулювати розвиток економіки та створення нових робочих місць. Для цього необхідно створити сприятливі умови, такі як надання податкових пільг, спрощення процедур отримання дозволів та доступ до державних програм підтримки, що дозволить національним інвесторам бути більш конкурентоспроможними в порівнянні з міжнародними.

Однак, зважаючи на потребу у відновленні енергетичної інфраструктури та розвитку нових проєктів, Україна має також створити сприятливі умови для залучення міжнародних інвесторів, зокрема у відновлювану енергетику та інноваційні технології. Це має здійснюватися з урахуванням державних інтересів, шляхом укладення чітких контрактів, що передбачають відповідні механізми захисту національних інтересів, включаючи контроль над управлінням ключовими об'єктами та технологіями. Таким чином, поєднання захисту державних інтересів з одночасним залученням інвестицій допоможе Україні досягти стабільності та розвитку в енергетичному секторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 1071-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13#Text>

2. Bohdan, B., Kuzmenko, O., & Chorna, V. (2023). Economic measures for managing critical infrastructure facilities in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 9(3), 22-32. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-3-22-32>

3. Мінекономіки та КСЕ проводять збір інвестиційних проєктів в енергетичному секторі. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-ta-kse-provodiad-zbir-investytsiinykh-proektiv-v-enerhetychnomu-sektori>

4. Інвестиційні можливості в сфері енергетики. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/investments/investicijni-mozlivosti-sektoru-energetiki>

REFERENCES:

1. Pro skhvalennia Enerhetychnoi stratehii Ukrainy na period do 2035 roku "Bezpeka, enerhoefektyvnist, konkurentospromozhnist". (2013, July 24). [On the approval of the Energy Strategy of Ukraine for the period until 2035 "Safety, energy efficiency, competitiveness"]. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1071-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13#Text> [in Ukrainian].

2. Bohdan, B., Kuzmenko, O., Chorna, V. (2023). Economic measures for managing critical infrastructure facilities in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 9(3). 22-32. Retrieved from: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-3-22-32> [in English].

3. Minekonomiky ta KSE provodiad zbir investytsiinykh proektiv v enerhetychnomu sektori. (2024). [The Ministry of Economy and KSE are collecting investment projects in the energy sector]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-ta-kse-provodiad-zbir-investytsiinykh-proektiv-v-enerhetychnomu-sektori> [in Ukrainian].

4. Investytsiini mozhlivosti v sferu enerhetyky. (2024). [Investment opportunities in the field of energy]. Retrieved from: <https://business.diia.gov.ua/handbook/investments/investicijni-mozlivosti-sektoru-energetiki> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.05.2024

УДК 342.58+342.95

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-352-356

Новіков Денис Олександрович,

здобувач Університету розвитку людини «Україна»

novikov_den@ukr.net

ORCID ID: 0009-0005-0400-1769

ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

У глобалізованому світі з високим ступенем взаємозалежності між державами застосування зброї є вкрай дорогим і неефективним способом просування своїх цілей та інтересів. Навіть сильні у військовому відношенні країни нечасто можуть собі дозволити кампанії силового примусу, що не може відбуватись без суттєвих витрат та високих ризиків. Війна у сучасному світі не відноситься до ефективних і надійних засобів проведення зовнішньої політики. За таких умов надійнішою є стратегія щодо використання певних правил, норм, інститутів, що дозволяють формувати безпечне середовище. Проте, інколи ці правила порушуються. Тоді єдиною відповіддю окремих держав, міжнародних організацій, світової спільноти у цілому на такі порушення є санкції. Цей специфічний, десь недосконалий, проте актуальний останнім часом інструмент все частіше застосовується та зважаючи на події 2022-2024 років ця тенденція скоріш за все збережеться.

Повномасштабне вторгнення російської федерації у 2022 році в Україну змусило світ відреагувати на порушення правил щодо кордонів незалежної суверенної держави, безпеки її народу, запровадженням санкційних обмежень стосовно росії та її союзників, що мали стати механізмами зниження економічного потенціалу російської економіки та технологічного обмеження її воєнно-промислового комплексу. При цьому накладення санкцій не виключало також застосування інших заходів щодо захисту національних інтересів, територіальної цілісності та суверенітету України, її економічної самостійності.

Мета статті – дослідити природу санкційної політики, особливості її еволюції в нашій державі, проаналізувати українське законодавство у цій сфері, внести пропозиції щодо його вдосконалення.

Ключові слова: санкції, відповідальність, санкційна політика, обмежувальні заходи, національна безпека.

Novikov D. GENESIS AND EVOLUTION OF THE SANCTIONS POLICY OF UKRAINE

In a globalized world with a high degree of interdependence between states, the use of weapons is an extremely expensive and ineffective way to advance one's goals and interests. Even militarily strong countries can rarely afford campaigns of coercion, which cannot happen without significant costs and high risks. War in the modern world is not an effective and reliable means of conducting foreign policy. Under such conditions, a more reliable strategy is the use of certain rules, norms, and institutions that allow for the formation of a safe environment. However, sometimes these rules are broken. Then the only